

عنوان مقاله:

تجلی مفهوم رمز در هنر اسلامی بر اساس تئوری نشانه شناسی فرهنگی امبرتو اکو (مطالعه موردی: طلسم های ایرانی- اسلامی)

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات هنر اسلامی، دوره 18، شماره 43 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 14

نویسندگان:

آزاده چاکری - گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

ابوالفضل داودی رکن آبادی - گروه طراحی پارچه و لباس، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد، یزد، ایران

محمد رضا شریف زاده - گروه پژوهش هنر، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

نمادها و نشانه‌ها از اولین مفاهیمی هستند که بشر به علل مذهبی، سیاسی و اجتماعی از آن‌ها استفاده کرده است. این کاربرد به رغم تحول در حیات بشر به نوعی تداوم یافته و خود را در هنرها و صنایع مختلف منعکس ساخته است. در فرهنگ اسلامی نیز، نمادها و نشانه‌ها دارای اهمیت خاصی در انتقال مفاهیم بوده‌اند. هنر اسلامی گنجینه وسیعی از معانی عمیق عرفانی و حکمت الهی است که ریشه در بنیان‌های معنوی و الهی دارد. نقوش در آثار هنر اسلامی، دروازه ورود به معارف باطنی روح و هستی راستین است که نگرش توحید را به عنوان رکن اصلی اسلام تقویت می‌کند. اهمیت کاربرد نقوش در زیبایی‌شناسی آثار اسلامی در معانی نهفته و عمیقی است که بیانگر روح حاکم بر آثار هنری است. مطالعه گنجینه عظیم هنر اسلامی در بستر رویکردهای فلسفی و تعمق در جنبه درونی این هنر و زبان رمزگونه آن که حاوی بنیان‌هایی متافیزیکی و عرفانی بوده، از اهمیت انکارناپذیری برخوردار است. در این پژوهش با استفاده از روش کتابخانه‌ای و رویکردی توصیفی و تحلیلی سعی شده به مطالعه و بررسی معنای نمادین و لسان تمثیلی این هنر پرداخته شود. از آنجایی که گستره هنر اسلامی و تولیدات آن بسیار وسیع است، در پژوهش پیش رو تولیدات علوم غریبه و به‌طور اخص طلسم‌های ایرانی- اسلامی که از حیث ارزش بصری و بعد معنایی بسیار غنی هستند، مطالعه شده‌اند. برای آنکه چارچوب نظری مشخصی برای تحلیل موضوع پیش رو داشته باشیم، این پژوهش بر اساس تئوری نشانه‌شناسی فرهنگی امبرتو اکو نشانه شناس سرشناس ایتالیایی، تحلیل و بررسی شده است. یافته‌های پژوهش حاکی از انطباق نشانه‌شناسی امبرتو اکو درباره ریشه‌های فرهنگی بر نظام معنایی و نمادین در طلسم‌های اسلامی است. اهداف پژوهش‌ارائه مطالعه ای تحلیلی از مفهوم رمز در بستر کاربری های گوناگون تولیدات علوم غریبه. معرفی ریشه‌های فرهنگی موثر در فرآیند شکل گیری معنا و رمز بر اساس آراء نشانه‌شناسی امبرتو اکو. سوالات پژوهشچه عوامل فرهنگی در شکل‌گیری نشانه‌ها و رمزها در هنر اسلامی نقش داشته‌اند؟ ۲. چگونه می‌توان با رویکرد نشانه‌شناسی فرهنگی اکو، نمود رمز را در آثار هنر ایرانی- اسلامی مطالعه و تحلیل کرد؟

کلمات کلیدی:

هنر اسلامی، مفهوم رمز، طلسم های اسلامی، امبرتو اکو

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1423432>

